

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

УДК 94(477.46)+908

КРАЄЗНАВЧИЙ РУХ НА ЧЕРКАЩИНІ В ПЕРІОД РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ (лютий 2022 – лютий 2023)

Валентин ЛАЗУРЕНКО,
*доктор історичних наук, професор,
заслужений працівник освіти України,
голова Черкаської обласної організації
Національної спілки краєзнавців України,
академік Національної академії наук вищої освіти України,
проректор з гуманітарно-виховних питань
Черкаського державного технологічного університету*

З перших днів агресії російської федерації проти України краєзнавці Черкащини розпочали ґрунтовну, послідовну і згуртовану роботу на інформаційному фронті, популяризуючи історію рідного краю та збираючи літопис мужності сучасників, які стали у бій із російськими окупантами на різних фронтах. Виявом чіткої громадянської проукраїнської позиції краєзнавців Черкащини стало Звернення президії Черкаської обласної організації Національної спілки краєзнавців України в перші дні війни до громадськості (опубліковане на сайті обласної організації та широко розповсюджене практично всіма регіональними медіа), в якому засуджено військову агресію російської федерації в Україні та закликано громадян спільно працювати на Перемогу.

Тож сьогодні, коли кожен на своєму фронті наближає перемогу України, краєзнавці Черкащини також ведуть активну роботу на фронті краєзнавчому: активно працюють у напрямку популяризації історії України, збирають матеріали, пишуть новий літопис життя регіону, який після завершення війни буде виданий під назвою (поки що робочою) «Книга мужності Черкащини».

Варто зазначити, що з перших днів активної фази війни краєзнавці Черкащини безпосередньо стали на захист Батьківщини як у лавах Збройних Сил України та територіальної оборони, так і до нині активно проявляють себе у волонтерській діяльності.

Наступним було звернення «9 березня – Шевченко з нами! Краєзнавці Черкащини: Україна переможе» через ЗМІ регіону до громадськості у березневі Шевченківські дні. У ньому, зокрема, зазначено: «У ці дні наших воїнів на захист кожного клаптика української землі від російської агресії надихає величний заповіт Шевченка:

*Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіте
І вражою злою кров'ю
Волю окроніте.*

Саме ці слова сьогодні є одним із ключів до Перемоги.

Ще 1 лютого 2022 р., за 23 дні до початку агресії російської федерації проти України, за підписом голови обласної спілки було офіційно надіслане обґрунтоване звернення до голови постійної Комісії з питань освіти, науки, культури, молодіжної політики та спорту Черкаської обласної ради, начальника Управління освіти і науки Черкаської ОДА Валерія Данилевського «Щодо необхідності запровадження поглибленого вивчення історії України в закладах фахової передвищої та вищої освіти» для оприлюднення його на сесії Черкаської обласної ради. У листі, зокрема, зазначалось наступне: *«В умовах сьогодення, коли постала пряма загроза втрати державної незалежності, потрапляння до сфери впливу інших держав, ескалації насильства та повномасштабного воєнного конфлікту, дедалі важливішого значення набувають питання щодо обороноздатності та конкурентоспроможності держави. Історія України – фактично єдина навчальна дисципліна, яка, маючи великий виховний потенціал, формує національну свідомість молоді в умовах інформаційно-ідеологічного тиску».*

Краєзнавці Черкащини зробили свій внесок у фонд підтримки Збройних Сил України. 14 квітня 2022 р. у режимі онлайн відбулося засідання президії обласної організації НСКУ, на якій всі учасники одноголосно проголосували за перерахування у фонд підтримки ЗСУ зібраних спілчанами членських внесків у сумі 10 тисяч гривень.

На цьому ж засіданні президії основна увага була приділена організації практичної роботи Спілки в умовах віроломної агресії путінської росії проти України. Вирішено започаткувати проведення Годин патріотичного спілкування «З Україною в серці», просвітницького циклу «Краєзнавці Черкащини: Україна переможе!», телемоста до Дня краєзнавства та низки інших спільних заходів, у яких висвітлювати героїчні сторінки історії краю, життя і подвижницьку діяльність відомих черкащан, їхню мужність і героїзм у бойових діях проти російських агресорів. Таку ж роботу рекомендували проводити краєзнавцям у районах та територіальних громадах Черкащини.

Робота з обдарованими дітьми та молоддю, просвітницька робота із внутрішньо переміщеними особами, трансформація музейних закладів під реалії сьогодення, цикли історичних лекцій, видання краєзнавчих матеріалів, організація та участь у численних лекторіях та конференціях, безперервна пошукова робота – це лише мала частина наполегливої праці краєзнавців Черкащини у воєнні часи. Саме активність, різнопланова діяльність і досвід роботи черкаських краєзнавців, яким вони збагатились протягом перших воєнних місяців, спонукали Черкаську обласну організацію НСКУ шукати нові форми взаємодії з аудиторією.

Тож із квітня 2022 р. спілчани разом з відділом краєзнавства Черкаської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Тараса Шевченка в межах просвітницького циклу «Краєзнавці Черкащини: Україна переможе!» і Годин патріотичного спілкування «З Україною в серці» почали знайомити читачів та підписників Youtube-каналу бібліотеки з найбільш значущими віхами історії Черкащини та України. Мета таких просвітницьких онлайн-зустрічей – у найдраматичніший період новітньої історії України висвітлювати героїчні сторінки історії черкаського краю, розповідати про патріотичні дії та вчинки земляків, їхню сміливість та самовідданість, відповідати на ті запитання краян, які особливо гостро постали зараз, у час активної фази війни. Ведучою проєкту стала завідувачка відділу краєзнавства Черкаської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Тараса Шевченка Оксана Писанко.

Розпочав цикл годин патріотичного спілкування голова обласної спілки краєзнавців Валентин Лазуренко, розповівши в ефірі про діяльність краєзнавців Черкащини у воєнний час. Патріарх краєзнавчого руху Черкаської області, професор Василь Мельниченко розповів про історію музейної справи в регіоні. Зі старшою науковою співробітницею сектору воєнної історії Черкаського обласного краєзнавчого музею, волонтеркою, членом організації «Наш батальйон. Черкаські павучки» Тетяною Григоренко ведуча проєкту поспілкувалась про волонтерську діяльність черкащан від 2014 р., і особливо – після повномасштабного вторгнення росії на територію України. Про роль краєзнавчих досліджень у патріотичному вихованні молодого покоління розповіла професорка Лариса Синявська. Паралімпійський чемпіон, багаторазовий чемпіон світу з футболу, голкіпер Національної збірної з парафутболу, член НСКУ Богдан Кулинич торкнувся теми спорту: говорив про важливість перемог українців і черкащан зокрема, на різноманітних спортивних аренах. А Тетяна Клименко, директорка Державного архіву Черкаської області, розповіла про видатних особистостей Черкащини. Проєкт продовжується і в ці дні.

«Чим живуть краєзнавці України у воєнні часи». Під такою назвою 10 травня 2022 р. в ефірі черкаського регіонального телеканалу «ВІККА» під рубрикою «Актуальна розмова» вийшла передача, ініційована Черкаською обласною організацією НСКУ, в якій голова Черкаської обласної організації НСКУ Валентин Лазуренко зустрівся із головою Чернігівського районного осередку НСКУ Андрієм Курдановим, який змушений був тимчасово в перші місяці війни переселитися до Черкас. Разом із ведучою Тетяною Очеретяною гості студії говорили про те, чим живуть краєзнавці Чернігівщини, яка першою зазнала напад російських агресорів, і Черкащини, яка дала прихисток тисячам наших співвітчизників – переселенцям із районів бойових дій. Зі свого боку Андрій Курданов розповів про те, що краєзнавці Чернігівщини не припиняють дослідницько-пошукової роботи, і поділився цікавим досвідом просвітницької роботи у селах Чернігівського району. Вони засобами краєзнавства всебічно висвітлюють історію рідного краю, розповідають про відомих земляків.

16 травня 2022 р. в Черкаській обласній військовій адміністрації відбулась нарада, яка стосувалась питань популяризації культурної спадщини Черкащини в роки російсько-української війни (особливо для внутрішньо переміщених осіб, які нині волею долі перебувають у Черкаській області). На нараду було запрошено керівника обласної організації НСКУ, єдиного від творчих спілок Черкащини. За результатами наради члени президії обласної організації НСКУ обговорили поставлені часом виклики і запропонували обласній військовій адміністрації для розгляду свої пропозиції, які виклали у офіційному листі.

Краєзнавці запропонували ряд заходів:

1. Проводити культурологічні лекторії (щоденні чи суботні, недільні) в парках та на інших локаціях міста Черкаси, міст (сіл) територіальних громад області на тему «Черкащина – місце сили» за участі істориків, краєзнавців, письменників, журналістів, музейників, спортсменів, бібліотекарів, вчителів, архітекторів, археологів, географів, правників тощо.

2. За підтримки Черкаської ОВА започаткувати для внутрішньо переміщених осіб туристичні поїздки з конкретною тематичною назвою до історичних місць Черкащини. Наприклад, маршрут до Чигиринщини можна назвати: «Відвідай Чигиринщину – доторкнись до витоків української державності».

3. Започаткувати Години патріотичного спілкування «З Україною в серці» при всіх бібліотеках територіальних громад Черкащини з викладанням матеріалів (можна – відео) на офіційних сайтах бібліотек. Прикладом є такі онлайн-години, які з 20 квітня 2022 р. Черкаська обласна організація НСКУ проводить спільно з Черкаською обласною універсальною науковою бібліотекою імені Тараса Шевченка. Висловлено було також ряд інших реальних пропозицій.

20 травня 2022 р. краєзнавці (Тетяна Москаленко, Валентин Лазуренко) активно представили Черкащину на онлайн-лекторії «Джерело історичної пам'яті: Михайло Максимович, настільний календар». Захід, що проходив у межах «Музейного марафону – 2022» та був приурочений до Днів науки в Україні, проведено спільно з КПНЗ «Київська Мала академія наук учнівської молоді», ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, Національною академією педагогічних наук України, Національною спілкою краєзнавців України, Черкаською обласною організацією Національної спілки краєзнавців України, Черкаським державним технологічним університетом та іншими закладами.

26 травня 2022 р. в Черкаській обласній універсальній науковій бібліотеці імені Тараса Шевченка за ініціативи Черкаської обласної організації відбувся Регіональний телеміст «Краєзнавці Черкащини: Україна переможе», присвячений Всеукраїнському дню краєзнавства. Захід об'єднав не лише краєзнавців з усієї Черкаської області, а й зацікавив представників осередків з інших регіонів. Під час віртуального спілкування спілчани

ділились першими здобутками й напрацюваннями за три місяці активної фази російсько-української війни.

«У воєнний час кожен тримає свій фронт, краєзнавці Черкащини – не виняток», – таким був лейтмотив прямого ефіру, який відбувся 28 травня 2022 р., у Всеукраїнський день краєзнавства, на ТРК «ВІККА». Під час прямого ефіру, в програмі «Актуальна розмова», представники керівного складу обласної організації краєзнавців Валентин Лазуренко, Василь Мельниченко, Лариса Синявська спілкувалися з аудиторією регіону. Питання, які обговорювались під час ефіру: Всеукраїнський день краєзнавства (історія, традиції); роль краєзнавства у суспільному житті (пізнавальне та патріотично-виховне значення); історичний потенціал Черкащини та його використання; чим живуть черкаські краєзнавці; зародження краєзнавства на Черкащині (основні віхи, постаті краєзнавства та їхні доли); спільна робота із зацікавленими організаціями (культура, освіта, мас-медіа); роль музеїв як хранителів пам'яті у краєзнавчій роботі; видавничо-інформаційна справа (журнали «Краєзнавство», «Краєзнавство Черкащини», веб-сайти, соціальні мережі). Краєзнавці також на фронті. Наша велика сила – у просвітницькій війні. Гібридна війна, на жаль, ще триватиме, і ми беремо участь у цій боротьбі.

09 червня 2022 р., у межах відзначення Міжнародного тижня архівів та з нагоди Міжнародного дня архівів, краєзнавці Черкащини зустрілися з колективом Державного архіву Черкаської області, привітали їх та подякували за багаторічну підтримку краєзнавчих пошуків.

14 червня 2022 р. краєзнавці Черкащини спільно з керівництвом Черкаського обласного краєзнавчого музею (директор – Ірина Собко) розробили план подальшої співпраці на поточний та подальші роки.

24 серпня 2022 р., в особливий для кожного українця день – 31-шу річницю проголошення Незалежності України – в стінах Черкаського державного технологічного університету відбулась зустріч спілчан, на якій обговорено краєзнавчі новини й подальші плани, а також прийнято нових членів до лав Національної спілки краєзнавців. Під час зустрічі було представлено нові видання спілки: «Краєзнавство в Україні: історичні традиції і стратегія розвитку» та «Основи краєзнавства» (підручник) – книги, видані з ініціативи голови НСКУ, заступника директора Інституту історії України НАН України, професора Олександра Петровича Реєнта.

30 серпня 2022 р. Черкаська обласна організація НСКУ підтримала проєкт створення ТРК «ВІККА» відеопрезентаційних матеріалів про історико-культурні об'єкти Черкащини. У листі підтримки голова обласної організації НСКУ Валентин Лазуренко зокрема зазначив: «Нині, під час російсько-української війни, ми бачимо, наскільки важливим є знання історії Батьківщини та популяризація нашої культурної спадщини. Задля збереження історичного та культурного надбання рідного краю, підсилення рівня патріотичного виховання молоді ми маємо об'єднати зусилля істориків,

краєзнавців, журналістів, меценатів. Переконані, що цей проєкт матиме резонанс, адже є нині досить актуальним».

До керівництва обласної спілки з офіційними листами з різних питань звертаються представники органів влади. У лютому 2022 р. до керівництва спілки краєзнавців з листом звернулось керівництво Управління культури та охорони культурної спадщини щодо підтвердженої письмової інформації стосовно точного місця та часу розстрілів і поховання євреїв на кладовищі у смт Маньківка Черкаської області.

30 вересня 2022 р. голова Черкаської районної ради Олександр Василенко звернувся з питання щодо перейменування географічних об'єктів – урочища Московські гори і гори Московка, що на Канівщині. Це звернення було розглянуто за участю членів президії облорганізації Спілки та науковців двох університетів (ЧНУ і ЧДТУ), та було дано ґрунтовну відповідь.

У 2022 р. спілка активно звучала на різних обласних просвітницько-культурних заходах, на яких виступали краєзнавці. «Від сирени до сирени» – під такою назвою 13 жовтня 2022 р. в Черкаському обласному краєзнавчому музеї Народний художник України Микола Теліженко відкрив персональну виставку з 80 графічних робіт, створених ним після 24.02.2022 року. Доля народу, генетичне прагнення до свободи, боротьби і незламності, історичні паралелі, національні символи і сучасний трагізм рашизму – все це та інше у графіці майстра, який є гордістю Черкащини.

22 листопада 2022 року обласній організації Національної спілки письменників виповнилось 50 років. Від усієї когорти краєзнавців керівництво Черкської обласної організації НСКУ привітало письменників-черкашан.

Краєзнавча громадськість Черкащини традиційно має стале ядро у освіті й культурі регіону. Приємно відзначити потужну підтримку від влади, яка набула нового імпульсу із призначенням у жовтні 2022 р. голови Кам'янської організації НСКУ, кандидата історичних наук, почесного краєзнавця України Олександра Григоровича Шамрая заступником голови Черкаської обласної державної адміністрації з гуманітарних питань. Це суттєво посилило позиції краєзнавців у регіоні.

Відбувались за підтримки краєзнавців у 2022 р. і конференції, історико-краєзнавчі читання, круглі столи.

20 жовтня 2022 р. в Шевченківському національному заповіднику відбулись IV науково-краєзнавчі Сорокопудівські читання «Історія Канівщини в контексті історії України: минуле і сьогодення», співорганізаторами яких були Шевченківський національний заповідник, Черкаська обласна організація Національної спілки краєзнавців України, Канівська міська рада.

20-21 жовтня 2022 р. під гаслом «Вчені України єдині. Разом ми сильніші» за підтримки НСКУ, Університету Григорія Сковороди у Переяславі та інших організацій у Черкаському державному

технологічному університеті у змішаному форматі відбулась V Всеукраїнська науково-практична конференція (з міжнародною участю) «Культурно-історична спадщина України: перспективи дослідження та традиції збереження». Захід об'єднав краєзнавців, істориків, освітян, музеєзнавців, етнографів, громадських діячів, здобувачів вищої освіти з Ченстохова (Польща), Запоріжжя, Кам'янки, Канева, Києва, Корсунь-Шевченківського, Кременчука, Переяслава, Полтави, Черкас, Чигирина, Дніпра, яким є небайдуючою доля культурно-історичної спадщини України у всі часи, а в період сучасної російсько-української війни – особливо. Конференція започаткована кафедрою історії та права ЧДТУ у 2018 р. за підтримки голови Національної спілки краєзнавців України Олександра Петровича Реєнта, який є співголовою Організаційного комітету заходу. Участь у конференції взяли близько 100 учасників. До початку роботи конференції було видано збірник матеріалів, до якого увійшло 76 статей.

28 жовтня 2022 року обласна організація НСКУ спільно з КП «Муніципальний спортивний клуб «Дніпро» Черкаської міської ради та Державним архівом Черкаської області стала співорганізатором Круглого столу «Головній спортивній арені Черкащини – 65: історія, персоналії, сьогодення» з нагоди 65-річчя відкриття в обласному центрі центрального стадіону. Захід відбувся в залі засідань Центрального стадіону міста Черкаси. Такі пам'ятні дати є своєрідним каркасом нашого історичного буття, а їх відзначення сприяє пізнанню свого минулого, утвердженню історичної пам'яті, національної самосвідомості і патріотизму.

24 грудня 2022 р. виповнилося б 85 років уродженцю Черкащини, Герою України В'ячеславу Максимовичу Чорноволу. Напередодні цієї дати, 23 грудня 2022 р., за активної підтримки президії обласної організації краєзнавців на базі Черкаського обласного краєзнавчого музею відбувся Круглий стіл на тему: «В. Чорновіл: штрихи до портрета борця за незалежність України (до 85-річчя від дня народження)». У заході активну участь взяли краєзнавці Черкащини.

24 листопада 2022 р., напередодні 90-ї річниці Голодомору, в Черкаському державному технологічному університеті за сприяння первинної організації спілки краєзнавців університету відбувся захід-реквієм «Пам'ять про геноцид комуністичного тоталітарного режиму «Голодомор 1932–1933» – моральний обов'язок перед теперішніми і майбутніми поколіннями».

У цей складний час вдалося зробити і виїзди у райони Черкащини. Потужний краєзнавчий осередок сьогодні діє у Новодмитрівській громаді на Золотоніщині. Саме цей осередок 16 листопада 2022 р. відвідали члени президії обласної організації краєзнавців. При Драбівецькому навчально-виховному комплексі «Загальноосвітня школа I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад» Новодмитрівської сільської ради Золотоніського району Черкаської області, в якому учителем історії працює відомий краєзнавець,

член Національної спілки краєзнавців України Володимир Баранник, та в якому діє Історико-краєзнавчий клуб «Вік». В. Баранник розповів про свою багаторічну краєзнавчу діяльність та перспективні краєзнавчі проекти на майбутнє. Також керівництво обласної спілки краєзнавців мало нагоду змістовно поспілкуватись в цей день із головою Новодмитрівської громади Артемом Кухаренком, який активно підтримує краєзнавчий рух у очолюваній ним громаді та який разом із Володимиром Баранником провів екскурсію біля пам'ятки національного значення – дерев'яної Свято-Троїцької церкви, побудованої на початку XVIII ст.

Пошанували спілчани і ветеранів краєзнавчого руху. 23 листопада 2022 р. за сприяння Черкаської обласної організації НСКУ та органів місцевої влади у м. Сміла, в приміщенні краєзнавчого музею, урочисто відсвяткували 70-річчя Володимира Івановича Нікіфорова – відомого подвижника краєзнавчого руху, голову Смілянської міської організації НСКУ, автора 230 краєзнавчих статей.

2 грудня 2022 р. у Черкаському обласному художньому музеї за підтримки краєзнавців відбувся обласний літературно-мистецький вечір «І словом, і розумом, і життям своїм Мудрець...», присвячений 300-річчю Григорія Сковороди, де у колі науковців, краєзнавців, студентів, представників обласної влади згадували видатного українця, філософа і мислителя.

27 грудня 2022 р. краєзнавці Черкащини, за підтримки заступника голови Черкаської ОДА Олександра Шамрая та з ініціативи голови обласної організації НСКУ Валентина Лазуренка, сприяли відновленню дещо призабутого владцями патріотичного обласного заходу: покладання квітів керівниками органів державної влади та творчих організацій до пам'ятника гетьману України Богдану Хмельницькому в місті Черкаси з нагоди річниці від дня його народження.

6 січня 2023 р. краєзнавці регіону долучилися до патріотичного заходу «Малюємо Перемогу... Сила рушникового «Дерева життя». Культурний фронт у роки сучасної російсько-української війни. Фронт незламності. Фронт донесення до кожного патріота-українця нашої національної ідентичності. Захід присвячений 69-й річниці утворення Черкаської області (07.01.1954). У виступі було відзначено, що традиційні орнаменти Українського народу мають тисячолітню історію, пережили століття нищення нашої ідентичності та є символом незламності нашого народу.

Краєзнавці взяли активну участь у обласних заходах до Дня Соборності України. 20 січня 2023 р., напередодні Дня Соборності України та 105-ї річниці з дня проголошення Української Народної Республіки, представники краєзнавчої спільноти Черкащини взяли участь у обласних державних заходах з нагоди визначних подій, які цьогогоріч проходили під гаслом «Україна соборна. Разом до перемоги!» Приємно констатувати, що право відкрити обласний захід, що відбувся у Черкаському академічному обласному

музично-драматичному театрі ім. Т. Г. Шевченка, надали саме голові Обласної спілки краєзнавців. Також краєзнавців 20 січня 2023 р. запросили і надали слово для виступу на Круглому столі «Соборність України: історичний аспект та існуючі виклики сьогодення», який відбувся у прес-центрі облдержадміністрації.

Охорона культурної спадщини. Краєзнавці (три особи) увійшли до складу Консультативної ради з питань охорони культурної спадщини Черкаської ОДА. 19 січня 2023 р. відбулось засідання новоствореної Консультативної ради з питань охорони культурної спадщини Управління культури та охорони культурної спадщини Черкаської ОДА. На засіданні ради розглянуто матеріали науково-проектної документації з визначення меж і режимів використання зон охорони пам'ятки історії місцевого значення «Могила цадика Нахмана» на території Історико-культурного центру, на місці поховання духовного лідера Брацлавських хасидів цадика Нахмана у м. Умані.

За наполягання голови Черкаської обласної організації НСКУ Валентина Лазуренка 1 грудня 2022 р. (перший офіційний лист) розпочався тривалий процес занесення до переліку об'єктів культурної спадщини Млина-вітряка в селі Суботів Черкаської області. Об'єкт має зручне місце розташування: асфальтоване дорожнє покриття веде практично до входу, його добре видно при в'їзді до державотворчого села Суботів із Чигиринського шляху; але й досі він не охороняється державою. За підтримки почесного краєзнавця України Надії Кукси, професора Валентина Лазуренка було підготовано розгорнуту історичну довідку про млин-вітряк, яку також авторитетно підтримав кандидат архітектури зі Львова Юрій Лукомський, та зібрана його фотофіксація. Почалося листування із Управлінням культури та охорони культурної спадщини ОДА щодо постановки пам'ятки на баланс, аби його охороняла держава. На сьогодні активну допомогу у цьому процесі сприяє заступник голови Черкаської ОДА з гуманітарних питань Олександр Шамрай, який взяв це питання під свій особистий контроль. До речі, цей єдиний суботівський традиційний стовповий млин збудовано на поч. ХХ ст. Він у цілому придатний для повного відновлення, і, попри свій досить задовільний стан збереження, потребує негайної охорони та реставрації. Таким чином, можна було б розробити новий туристичний маршрут.

27 жовтня 2022 р. у приміщенні Черкаської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Тараса Шевченка очільники президії Черкаської обласної організації НСКУ із членом правління Богданом Кулиничем провели робочу зустріч із представниками Благодійного фонду «Українська Європа ММХІІ». Було домовлено спрямувати спільні зусилля на збереження культурно-історичної спадщини Черкащини та вивчення низки архітектурних пам'яток для можливого поглибленого дослідження з використанням сучасних методик та обладнання. За результатами зустрічі з очільниками фонду, які сприяють відновленню архітектурної спадщини України, Валентином Лазуренком і Василем Мельниченком були фахово підготовлені

матеріали поки що про три об'єкти на Черкащині, які потребують реставрації. Серед них: Суботівський млин-вітряк, Костел Успіння Пресвятої Богородиці у м. Умань та гідрологічна пам'ятка природи – Три Криниці на Чигиринщині.

Родзинкою міста Черкаси є обласний академічний український музично-драматичний театр імені Тараса Шевченка. Але у краєзнавців є певні побажання до його репертуару: попри ім'я Тараса Шевченка, як не прикро, на сьогодні жодної вистави не присвячено життєпису Тараса Шевченка (виняток становить лише моновистава заслуженої артистки України Наталки Мамалиги «Зоре моя вечірняя»), нашим землякам Василю Симоненку, Івану Піддубному, Семену Гулаку-Артемівському, Левку Колодубі, Олександрю Кошицю; відсутня й Холодноярська тематика. Наприклад, остання згадка про державотворця України Богдана Хмельницького у репертуарі театру була у театралізованому дійстві «Навіки разом» ще у 1979 році. Тому ми звернулись до керівництва театру з пропозицією вивчити питання і включити краєзнавчу складову до театрального репертуару. Про це голова обласної спілки краєзнавців говорив і на зустрічі з першим заступником голови обласної ради та начальником Управління культури та охорони культурної спадщини ЧОДА у лютому 2022 р. До речі, у театрі й досі немає його музею. Слід зауважити, що до думки краєзнавців дослухалось нове керівництво театру (Руслан Паскалов), і нині експозицію музею театру готує відомий черкаський краєзнавець, член НСКУ Борис Юхно.

Наприкінці цієї статті хочу відзначити важливість сайту Черкаської обласної організації НСКУ «Краєзнавча Черкащина» для пропагування історико-краєзнавчої спадщини Черкащини і просвітницької роботи. Від часу його створення сайт відвідало 787 тисяч осіб (станом на 15.02.2023 р.), щодня – до сотні людей. Активно сприяє іміджу спілки краєзнавців на Черкащині також її сторінка у Фейсбукі, яку практично щоденно фахово веде патріарх краєзнавчого руху Черкащини, очільник обласної організації НСКУ протягом 20 попередніх років, заслужений працівник культури України Василь Миколайович Мельниченко. До речі, на сьогодні, професор Василь Мельниченко офіційно, відповідно до наказу Управління освіти і науки ЧОДА і за його згодою, очолив робочу групу фахівців-істориків з підготовки оновленого і доопрацьованого регіонального курсу з історії Черкащини для шкіл.

Така насичена діяльність краєзнавців Черкащини сприяє і тому, що уже кілька років поспіль секція «Історичне краєзнавство» на регіональному етапі МАН є найбільшою. Зауважемо і те, що Черкаська обласна спілка краєзнавців надає багато інформації для офіційного сайту НСКУ, де наші новини знайшли своє розміщення, і всі зацікавлені мають змогу з ними ознайомитися на національному рівні.

Краєзнавці Черкащини, як і всі краєзнавці України, сьогодні – єдині.
УКРАЇНА ПЕРЕМОЖЕ!